

Pozměňovací návrh

.....

k návrhu zákona o evidenci skutečných majitelů

(SNĚMOVNÍ TISK č. 886/0)

Předkladatel: Tomáš Kohoutek

Datum: 22.9.2020

1. Za § 63 se vkládá část šestá, která zní:

**„ČÁST ŠESTÁ
Změna zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci
svěřenských fondů**

§ 64

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., zákona č. 192/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 368/2016 Sb., zákona č. 460/2016 Sb., zákona č. 303/2017 Sb., zákona č. 287/2018 Sb. a zákona č. 33/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 65e odst. 4 se věta druhá nahrazuje větou „Ministerstvo spravedlnosti umožní dálkový přístup na žádost po prokázání totožnosti fyzické osoby, která má k údajům přistupovat, s využitím elektronické identifikace podle zákona upravujícího elektronickou identifikaci, nebo v případě orgánu veřejné moci také prostřednictvím ohlášení agendy podle zákona upravujícího základní registry.“.
2. V § 65e odstavec 5 zní:
„(5) Žádost o zřízení dálkového přístupu podle odstavce 4 lze Ministerstvu spravedlnosti zaslat pouze v elektronické podobě na formuláři, který Ministerstvo spravedlnosti uveřejní na svých internetových stránkách; žádost obsahuje
 - a) označení žadatele,
 - b) právní důvod pro zřízení dálkového přístupu,
 - c) jméno, adresu místa pobytu a datum a místo narození fyzické osoby, která má k údajům přistupovat,
 - d) popřípadě začátek nebo konec platnosti oprávnění fyzické osoby, která má k údajům přistupovat, ne delší než 2 roky ode dne jeho zřízení.“.
3. V § 65e se doplňují odstavce 6 a 7, které znějí:
„(6) Žádá-li o zřízení dálkového přístupu zpravodajská služba, prokázání totožnosti fyzické osoby, která má k údajům přistupovat, se neprovádí a údaje podle odstavce 5 písm. c) se do žádosti neuvádí.
(7) Podrobnosti náležitostí, formu a datovou strukturu formuláře žádosti o zřízení dálkového přístupu, stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou.“.
4. V § 65e se doplňují odstavce 8 až 10, které znějí:
„(8) Ministerstvo spravedlnosti je oprávněno při výkonu své činnosti podle odstavce 4 využít
 - a) ze základního registru obyvatel tyto údaje
 1. jméno, popřípadě jména, příjmení,
 2. datum a místo narození,
 3. adresa místa pobytu,
 - b) z informačního systému evidence obyvatel tyto údaje
 1. jméno, popřípadě jména, příjmení,

2. datum a místo narození,
 3. adresa místa trvalého pobytu,
- c) z informačního systému cizinců tyto údaje
1. jméno, popřípadě jména, příjmení,
 2. datum a místo narození,
 3. adresa místa pobytu.

(9) Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel nebo informačního systému cizinců pouze, pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

(10) Z údajů uvedených v odstavci 8 lze v konkrétním případě využít vždy jen takové údaje, které jsou v dané věci nezbytné.“.“.

Dosavadní § 64 se označuje jako § 65.

2. Před § 65 se vkládá označení částí sedmé, které včetně nadpisu zní:

„ČÁST SEDMÁ
ÚČINNOST“.

3. V § 65 se nadpis zrušuje a doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Ustanovení § 65e odst. 8 až 10 zákona č. 304/2013 Sb. pozbývají účinnosti dnem 1. února 2022.“.

Odůvodnění:

Úprava dálkového přístupu ve stávajícím § 65e odst. 4 č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů (dále „rejstříkový zákon“), neodpovídá aktuálním požadavkům na elektronickou identifikaci, jak vyplývají ze zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci (dále „zákon o elektronické identifikaci“), a z nařízení eIDAS. Současně je třeba vnímat, že dálkový přístup do evidence svěřenských fondů je dnes technicky řešen stejně jako dálkový přístup do evidence skutečných majitelů (srov. § 118g rejstříkového zákona), což vychází ze stejné legislativní úpravy vyhlášky č. 323/2013 Sb. Obdobné technické řešení by mělo být zachováno i do budoucna, tj. i po přesunu úpravy evidence skutečných majitelů z rejstříkového zákona do režimu nového zákona o evidenci skutečných majitelů (sněmovní tisk č. 886). Dálkový přístup do evidence skutečných majitelů bude nově upraven v § 17 zákona o evidenci skutečných majitelů.

Navrhuje se proto upravit znění tak, aby vyhovovalo plánovanému technickému řešení, které současně naplňuje zákonné požadavky na elektronickou identifikaci. Při identifikaci oprávněných fyzických osob (využívající evidenci) bude nezbytné nově využívat kvalifikované systémy elektronické identifikace.

Bod 1

Navrhuje se způsob dálkového přístupu upravit přímo v zákoně, nikoli v prováděcím právním předpise, a to s ohledem malý rozsah a dostatečnou obecnost navrženého pravidla.

Nově bude nezbytné, aby podmínkou umožnění dálkového přístupu bylo prokázání totožnosti konkrétní fyzické osoby, která bude k údajům za žadatele přistupovat. Toto prokázání bude s ohledem na rychlost a snížení administrativy probíhat výhradně s využitím prostředků elektronické identifikace.

Změna § 65e odst. 4

V současnosti je upraven způsob dálkového přístupu do evidence svěřenských fondů upraven v § 14a a násl. vyhlášky č. 323/2013 Sb. (dále také jen „vyhláška“), které provádí § 65e odst. 4 rejstříkového zákona. Stávající režim dálkového přístupu funguje jednak prostřednictvím využití služeb JIP/KAAS (§ 14a vyhlášky), jednak prostřednictvím vytvoření uživatelských účtů na základě žádosti zaslané Ministerstvu spravedlnosti (§ 14b vyhlášky). Druhý způsob funguje tak, že žadatelem určené fyzické osoby dálkově přistupují do evidence prostřednictvím využití speciálních kódů, které jim jsou Ministerstvem spravedlnosti vygenerovány a prostřednictvím žadatele předány. Tento režim však nedopovídá požadavkům na elektronickou identifikaci, které plynou ze zákona o elektronické identifikaci, a z nařízení eIDAS. Při identifikaci oprávněných fyzických osob by správně měly být využity výhradně kvalifikované systémy elektronické identifikace. Podle § 2 zákona o elektronické identifikaci totiž lze využít pro prokázání totožnosti, vyžaduje-li to právní předpis nebo výkon působnosti, pouze kvalifikované systémy elektronické identifikace.

Sama elektronická identifikace lze se strany oprávněných osob provést bez nákladů. Bezplatně lze zřídit identifikační prostředek NIA ID (tzv. „jméno, heslo a SMS kód“), který lze následně aktivovat za pomoci datové schránky fyzické osoby nebo prostřednictvím kontaktního místa CzechPOINT. Bude nicméně na uvážení oprávněných osob, jaký identifikační prostředek pro

elektronickou identifikaci pro dálkový přístup do evidence využijí. Nabízí se dále využití elektronického občanského průkazu nebo přihlášení prostřednictvím identifikačních certifikátu I. CA; do budoucna se počítá s dalšími využitelnými mechanismy (bankovní identita).

Změna § 65e odst. 5

Ustanovení specifikuje formální a obsahové náležitosti žádosti o zřízení dálkového přístupu. Rozsah údajů požadovaných v žádosti odpovídá rozsahu stanovenému v § 17 návrhu zákona o evidenci skutečných majitelů pro žádost o zřízení dálkového přístupu do evidence skutečných majitelů. Jsou požadovány údaje, které umožní konkrétní fyzickou osobu ztotožnit.

Dosavadní úprava § 65e odst. 5 rejstříkového zákona je již dnes nadbytečná, protože dálkový přístup, včetně administrace žádostí, je Ministerstvem spravedlnosti poskytován bezplatně.

§ 65e, nový odstavec 6

S ohledem na potřeby zajištění řádného výkonu činnosti zpravodajských služeb (např. Bezpečnostní informační služba) je umožněn speciální režim zřizování přístupů na základě žádosti těchto subjektů. Na rozdíl od běžné žádosti nebude muset zpravodajská služba specifikovat ani základní údaje o osobách, které za ní budou do evidence přistupovat a nebude tedy ani probíhat ztotožnění těchto osob. V praxi tedy zpravodajská služba získá od správce informačního systému evidence svěřenských fondů (tj. Ministerstva spravedlnosti) počet požadovaných nepřirazených přístupů, které si interně rozdělí. Přehled o konkrétních uživateli bude mít pouze zpravodajská služba, což zajistí potřebnou anonymitu a diskrétnost ve vztahu k jejímu využívání údajů v evidenci. Lze podotknout, že stávající právní úprava tento režim nezná a do značné míry limituje využitelnost evidence svěřenských fondů ze strany zpravodajských služeb. Povaha činnosti zpravodajských služeb přitom obecně vyžaduje tento zvláštní, anonymní přístup.

V předmětném kontextu lze doplnit, že navrhovaný speciální režim by měl být také doplněn o obecné pravidlo zakotvující zvláštní postavení zpravodajských služeb při využívání údajů z informačních systémů veřejné správy. Toto pravidlo by mělo být předmětem § 5 odst. 6 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (je navrhováno následující: „*Orgány veřejné správy vykonávají informační činnost tak, aby nebyla ohrožena činnost zpravodajské služby.*“.). Předmětná změna je navrhována v rámci komplexního pozměňovacího návrhu k poslaneckému návrhu zákona o právu na digitální služby (sněmovní tisk č. 447 z roku 2019).

§ 65e, nový odstavec 7

Prováděcím předpisem k zákonnému zmocnění bude nadále vyhláška č. 323/2013 Sb., která bude náležitě upravena. Vyhláška stanoví formální podrobnosti formuláře žádosti o zřízení dálkového přístupu.

§ 65e, nové odstavce 8 až 10

Aby mohla konkrétní osoba do evidence dálkově přistoupit, bude nejprve nezbytné (stejně jako za stávající úpravy) ji zmocnit ze strany subjektu (právníké osoby), který je k přistupování oprávněn podle § § 65e odst. 3 rejstříkového zákona. Zmocnění se fakticky provede žádostí

zaslanou Ministerstvu spravedlnosti. S cílem následného umožnění přístupu bude úřad vést interní mandátní seznam oprávněných (fyzických) osob, které se následně budou moci jednotlivě do evidence přistupovat (s využitím elektronické identifikace). Před zařazením osoby do tohoto seznamu Ministerstvo ověří její totožnost, pročež se navrhuje doplnit do náležitostí žádosti (návrh úpravy § 65e odst. 5 rejstříkového zákona) i údaje, které ztotožnění umožňují (jméno, adresu místa pobytu, datum a místo narození).

Za účelem ztotožňování se též chce umožnit čerpat Ministerstvu relevantní údaje ze základního registru a příslušných informačních systémů. Doplňují se proto standardní čerpací ustanovení.

Bod 2 a 3

Navržená ustanovení § 65e odst. 8 až 10 však budou mít pouze omezenou účinnost, a to s ohledem na již platnou změnu zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o základních registrech“). Podle § 5 zákona o základních registrech, ve znění od 1. 2. 2022, bude možné údaje z informačních systémů veřejné správy následně využívat pouze na základě tzv. registrace agendy, tj. nikoli na základě zákonného oprávnění. Uvedená úprava byla přijata v rámci zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů (viz jeho část osmou, § 22, bod 13). V návaznosti na uvedené je také aktuálně v legislativním procesu návrh zákona (kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci), kterým se z jednotlivých zákonů položkové skladby bez náhrady vypouštějí (sněmovní tisk č. 756).